

Working and Learning

ברכות דף ל"ה :

תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף לה עמוד ב

וכתיב ואספת דגנך. ומוקי לה בזמן שעושין רצונו של מקום, ותימה והא לקמן מוקי לה ר' שמעון בן יוחאי בזמן שאין עושין רצונו של מקום דקאמר דמלאכתן נעשית ע"י עצמן, וי"ל דודאי בצדיקים איירי קרא דהא כתיב והיה אם שמוע אלא אינם צדיקים גמורים שיהיו ראויין שתעשה מלאכתן ע"י אחרים, א"נ ר' חנינא בר פפא דריש ליה לקרא כר' ישמעאל דמוקי קרא בצדיקים גמורים.

תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף לה עמוד ב

ואספת דגנך נהוג בהם מנהג דרך ארץ. ור"י היה אומר דדרך ארץ קבע יותר מתלמוד תורה דתנן במס' אבות יפה ת"ת עם דרך ארץ אלמא דרך ארץ עיקר כדדייק ביבמות ב' החולץ מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ש"מ יורשי האב עיקר, ואין נראה לה"ר אלחנן דאמרין הכא ראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי ותנן במ"ח דברים התורה נקנית במיעוט דרך ארץ ותנן כל תורה שאין עמה מלאכה לסוף בטלה וגוררת עון, ויש לדקדק מדקאמר עמה מכלל שהתורה עיקר, ובהחולץ לא דייק אלא מייתור משנה מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני יחלוקו סתמא אלמא יורשי האב הוו עיקר.

תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף לה עמוד ב

ר' שמעון אומר אפשר אדם חורש וכו'. לאו משום דסבר ר' שמעון שהוא חובה דהא איהו אמר בפ' שתי הלחם במנחות דאפילו לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים מצות לא ימיש ספר התורה הזה מפיד.

ביאור הלכה סימן רלא סעיף א ד"ה בכל דרכיך

בכל דרכיך דעהו - כתב בתשובת דבר שמואל סימן קל"ח שאלה איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם אם לעסוק בתורה ולהרבות גבולו בתלמידים כל ימי השבוע וליהנות מאחרים או ליהנות מיגיע כפיו ומלאכה נקיה כל ימי השבוע ולעסוק בתורה לבד כל יום השבת [ואין כונתו שלא ילמוד כלל כל ימי השבוע דהא פשיטא דמחוייב האדם עכ"פ לקבוע עתים לתורה בכל יום כמבואר בסימן קנ"ה ובסימן רל"ח וביו"ד סימן רמ"ו אלא כונתו על יתר העת שביום איך יתנהג. וגם שאלתו הוא דוקא אם העסק שלו הוא נקי מתערובות גזל ורבית ואונאה דאל"ה אין זה ספק כלל אחד דעסקים כאלו שוב אין נקרא נהנה מיגיע כפו אלא מיגיעת אחרים ועוד דמוטב להתבייש בעוה"ז ולקבל מאה מתנות ולא לעבור פעם אחד על לאו דאורייתא של לא תגזול] ואעתיק בקצרה עיקר תשובתו לשואלו הלא ראתה עינו הבדולח מה שכתוב ביו"ד סימן רמ"ו בב"י ובב"ח ובט"ז ובש"ך בשם ספר ים של שלמה ומכולם האריך למענתו מהר"י קאר"י בספרו כ"מ הלכות ת"ת פ"ה וכו' אך הנראה לע"ד שאפילו הרמב"ם ז"ל יסכים בנידון דידן להתיר דאין דנין אפשר משאי אפשר וכיון שכפי צורך השעה והמקום א"א לזה האיש החפץ בחיים להתקיים תלמודו בידו לזכות בו את הרבים כ"א בסיפוק צרכיו ע"י אחרים הרי הוא ככל המון הדיינים והחכמים שהיו מקבלים שכר מתרומת הלשכה כדגרסינן בכתובות פרק שני דייני גזירות והרמב"ם ז"ל פסק כן בהלכות שקלים פ"ד וז"ל מגיהי ספרים שבירושלים ודיינים שדנים את הגזלנים נוטלין שכרן וכו' ואם לא הספיקו להם אף על פי שלא רצו מוסיפין להם כדי צרכן להם ונשיהם ובניהם ובני ביתם. ואיך יעלה על הדעת שיורה בכגון זה הרב ז"ל שיותר טוב לאדם לאחוז בסכלות וחסרון החכמה כל ימיו אשר הוא גרמא לכמה נזקין ומכשלות תלמוד המביא לידי מעשה ולמנוע טוב מבעליו מפני היותו נהנה מאת אחיו וע"ש עוד מה שהאריך בענין זה ולפלא על הבה"ט שלא העתיק רק השאלה ולא התשובה.